

Alexandru ȘTEFAN

S-a'ntâmplat ce trebuia

Acum câteva luni se publica un articol în „Adevărul Literar & Artistic” cu titlul „Hibeile Premiilor UNITER”. Înainte de a face orice comentariu, trebuie să menționez că nu sunt deloc un fan al acestei instituții și al sistemului său de referință la teatrul românesc, axat doar pe principiile domnului Caramitru. Dar mi se pare absolut penibilă următoarea motivație a Iuliei Popovici: „Premiile UNITER vor spectacole mari, spectacole de regie, cu scenografii costisitoare și, de regulă, distribuții mari. Sunt în eternă căutare a metafizicului și sublimului care taie răsuflarea.” Nu înțeleg de ce să condamni un premiu acordat în funcție de tentativa de căutare a sublimului care există în respectivul spectacol. Nu înțeleg ce e rău în spectacolele de regie, ce e deranjant la metafizic și, în fine, cu ce deranjează o scenografie costisitoare în condițiile în care aceasta place publicului. E ca și cum în spectacolul *S-a sfârșit cum a-nceput* de la Teatrul Național i-am reproșa lui Ștefan Caragiu că a umplut scena cu un decor splendid: „Domnule Caragiu, nu meritați o nominalizare UNITER, pentru că pereții casei erau prea mari!”

În concepția aceluiași gen de critic, probabil că și domnul Horațiu Mălăele este un amator, doar pentru simplul fapt că a regizat spectacolul. Asta nu înseamnă că iau apărarea unor premii la care nu am fost și nici nu voi fi vreodată prezent (din fericire), ci spun doar că ar trebui să criticăm un pic mai just unele fenomene. Altfel riscăm să părem niște mici frustrați nemulțumiți că n-am urcat și noi pe scenă, și care, asemenea vulpii din fabula exemplară, constatăm că strugurii sunt acri.

Să revenim însă la spectacolul lui Horațiu Mălăele, care nu are câtuși de puțin vreo pretenție la profunzimi psihologice de orice fel. De fapt, mi-e foarte greu să-mi imaginez textul fără jocul excepțional al actorilor și fără situațiile comice foarte bine concepute de regizor. Din păcate, personajele nu învață nimic și nu se opresc din drumul care le poartă în mod evident spre pierzanie. Sugestii legate de „destin, dogme, dictatură, bestialitate, relații ontologice spațiu – timp – loc” și alte asemenea cuvinte flamboaiante nu veți găsi nicăieri, în ciuda a ceea ce încearcă să ne convingă regizorul cu ironia-i caracteristică în descrierea pe care o face piesei.

Parafrazarea cuplului Stan și Bran are doar un efect comic spumos, pliat unor metode clasice cât se poate de funcționale de altfel. *S-a sfârșit cum a-nceput* e, în mod vulgar spus, un „să ne râdem” de nota 10, chiar dacă îi lipsește un mesaj subliminal general: scopul nu e stârnirea emoțiilor, ci a hăhăitului brutal, a unui zâmbet parcă smuls de pe chipul împietrit al unui public care în ultima vreme nu prea mai are motive temeinice să se bucure de viață.

Măiestria jocului actoricesc își dovedește performanța până în ultima clipă. (Mihai Constantin e într-o formă incredibilă). Chiar și trecuți în neființă, asemenea lui Ițic și firului de iarbă de i-a crescut pe mormânt, protagoniștii își continuă stupidenia faptelor. Decorul opulent care i-ar putea deranja pe tanga-progresiștii obsedați de ermetism și economisire se dărâmă propriu-zis asemenea unui uriaș castel de nisip. Bineînțeles că aplauzele furtunoase ale publicului nu întârzie, căci pentru el a fost conceput spectacolul, și nu pentru noi, criticii cu mai mult sau mai puține pretenții estetice.